

Streszczenie

DYNAMIKA KULTUROWA SPOŁECZEŃSTWA W KONTEKŚCIE PROCESÓW UKONSTYTUWANIA I DEZINTEGRACJI DÓBR BENEDYKTYŃSKICH W STANIE RIO DE JANEIRO (*BENEDICTINOS FLUMINENSES*) W LATACH 1590–1820

Dzięki fenomenologii Edith Stein niemożliwe jest dziś traktowanie filozofii (a w tym filozofii kultury) jako wiedzy statycznej i pozbawionej łączności z innymi dziedzinami życia i nauki. Na podstawie takiego założenia w prezentowanym artykule badania dotyczące dynamiki kulturowej powiązanej z funkcjonowaniem zakonu benedyktynów zostały podzielone według trzech teoretycznych problemów. Pierwszym z nich jest pojawienie się benedyktynów (pierwszych w Brazylii) w stanie Rio de Janeiro, traktowane nie tylko w sensie dosłownym, fizycznym, ale i duchowym. Kolejna część koncentruje się na granicach terytorialnych – obszarze przynależnym zakonowi i związanym z jego funkcjonowaniem. Opisane zostały donacje zapewniające utworzenie zwartego obszaru dóbr, ale też zwartego terenu działań zakonu. Ostatnim aspektem pozwalającym na ukazanie obecności benedyktynów w kontekście społecznym i terytorialno-kulturowym jest istnienie i funkcjonowanie domu niewolników (*la casa de esclavos benedictina fluminense*). W tym wypadku na opisanie zasługują szczególnie relacja pomiędzy „panem” a „sługą” (*señor y siervo*) i możliwości indywidualnego rozwoju niektórych niewolników w zgodzie z ich zainteresowaniami, jak np. w przypadku mistrza malarzkiego Antonio Telesa czy organistów Matiasa (znanego tylko z imienia) i José Campistasa. Bez podkreślenia relacji pomiędzy ludzką aktywnością a obszarem działań pewnej grupy społecznej niemożliwe byłoby wskazanie wkładu danej instytucji w dziedzictwo regionu, do którego przynależała. Jako ilustracja dynamicznej obecności zakonu wykorzystane zostały fotografie kościoła São Bento i klasztoru benedyktynów w Rio de Janeiro, jednego z najznamienszych zabytków metropolii, który jest nie tylko świadectwem minionej świetności, ale także centrum obecnej aktywności benedyktynów.